

Posudek na diplomovou práci

JANA PROCHÁZKOVÁ

POJETÍ POSTU V JUDAISMU

Tématem předložené diplomové práce je problematika postu jakožto náboženského fenoménu reflektovaného v židovské tradici. Diplomantka si vytkla úkol představit formy půstu, zhodnotit jeho vývoj a význam v dlouhém historickém období od starověku po konsolidaci rabínského judaismu ve středověku. Podstatná část tohoto záměru zahrnuje hebraistické zpracování pramenného materiálu, který má i ve výběru značný rozsah – řadu knih Starého zákona, nekanonické spisy (apokryfy a pseudepigrafy), traktáty Babylonského talmudu, základní středověký zvykový kodex Šulchan aruch a několik dalších spisů z klasické produkce židovské i nežidovské. Z textového základu těchto pramenů pak autorka práce vytvořila obsáhlý a podrobný přehled, který dává dostatečný obraz problematiky postu i nezasvěcenému čtenáři.

Práce má pečlivě vypracovanou koncepci. Dělí se na několik logicky navazujících kapitol, které vyčerpávajícím způsobem pojednávají o jednotlivých aspektech základního tématu. Obecnější pojednání o půstu jakožto náboženském jevu (kap. 1) tvoří úvod dalším uceleným částem výkladu, jejichž obsah postupuje od období biblického (v epochách předexilní a poexilní) přes talmudickou dobu až po středověk. Samostatné kapitoly jsou věnovány charakteristice postních dnů v průběhu židovského liturgického roku (kap. 4), včetně v SZ nestanovených postů, které byly do tradice vneseny v pobiblické době (kap.6), a významné literární památce z přelomu 1./2. stol. – historickému kalendáři Megillat taanit, o jehož platnosti vedli diskuse už talmudičtí rabíni a učenci (kap. 5 a Dodatek, s. 52-56). Autorka práce nezapomíná ani na další důležitý prvek v židovské tradici, a to kritiku postu a s ním související askeze, opět jak ve starověku, tak v pobiblickém období až po středověký rabínský judaismus (kap 7).

Výklad uvedené problematiky doplňuje už zmíněný Dodatek (s. 47-56), který obsahuje úryvky z Babylonského talmudu (Joma a Roš ha-šana) a na jejich příkladu ilustruje jak prezentaci vlastního tématu v halachické literatuře, tak metody rabínské diskuse a exegeze.

V závěru práce (s. 44-46) diplomantka shrnuje výsledky provedené analýzy textů a hodnotí několikero motivaci postu v judaismu, teoretické základy postu, tj. stanovené předpisy, a jeho projevy v praxi. Charakterizuje proměny v projevech a interpretaci postu v průběhu historického vývoje, především v diaspoře, kdy obvyklý celospolečenský charakter náboženské stránky v biblickém období (příprava k navázání kontaktu s Bohem, pokání a prosby k Bohu) v diaspoře přechází k individuálnějšímu pojetí zbožného skutku a služby Bohu. V diaspoře se také upevnilo spojení postu s konkrétními tragickými historickými událostmi, kdy půst nebo polopůst obvykle patřil do širšího kontextu vzpomínkových obřadů. Nakonec autorka připomíná, že zkoumaný fenomén postu nemá stejnou důležitost v různých myšlenkových proudech, které vznikly v judaismu v pozdějších staletích. Bylo by ovšem užitečné do budoucna toto téma rozšířit i na ně.

Při hodnocení diplomové práce Jany Procházkové je třeba ocenit svědomitost a preciznost, s níž autorka ke svému úkolu přistoupila. Vyzvedávám zde jak promyšlenou a pečlivě sledovanou koncepci, tak zvládnutí obtížných textů psaných v aramejštině nebo rabínské hebrejštině. Jazykovou znalost diplomantka prokazuje paralelním překladem průběžně citovaných pasáží, uvedených v originálu; je jen třeba dát v některých případech

pozor na záměnu konsonantů (překlepy), která se v hebrejském písmu lehko vyskytne. V této souvislosti mám také jedinou kritickou připomínku, a to k několika prohřeškům v pravopisu češtiny (snad překlepy, snad drobná nepozornost).

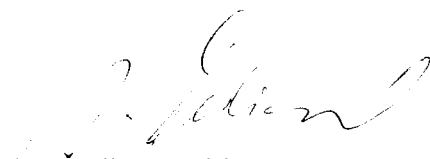
Z obsahu práce si dovoluji poukázat na jednu drobnou zajímavost, která možná ilustruje některé společné interkulturní kořeny věštb a pověr: jde o pasáž věnovanou půstu po snění zlého snu (taanit chalom), kde se jako příklad uvádí sen o vypadlých zubech (ze Šulchan aruchu, s. 38).

Celkové hodnocení:

Předložená diplomová práce Jany Procházkové naprosto splňuje daný úkol a svými závěry i formálními náležitostmi plně odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci. Kromě podrobného obsahu, poznámkového aparátu a bibliografie rozčleněné na prameny a sekundární literaturu do ní autorka zařadila také užitečné pomocné indexy, a to seznam zkratk označujících použité texty a seznam citovaných míst z biblických a pobiblických pramenů. Vzhledem ke kvalitám této práce ji jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

Doporučuji také publikaci některých kapitol v odborných periodikách a případné zpracování jednotlivých témat či kapitol jako populárně-naučné články, např. pro Nový Orient.

V Praze dne 24. května 2005.

Doc. PhDr. Jiřina Šedinová, CSc.
Ústav Blízkého východu a Afriky FF UK